

Економічні науки

УДК 658.27:655.59

Костюнік Олена Валеріївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та аудиту
Національний авіаційний університет*

Костюник Елена Валериевна

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов, учета и аудита
Национальный авиационный университет*

Kostiunik Olena

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the
Department of Finance, Accounting and Auditing
National Aviation University*

Чиженко Валерія Володимирівна

*студентка
Національного авіаційного університету*

Чиженко Валерия Владимировна

*студент
Национального авиационного университета*

Chyzenko Valeriia

*Student of the
National Aviation University*

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО
ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К
ФИНАНСОВОМУ АНАЛИЗУ ОСНОВНЫХ АКТИВОВ
ПРЕДПРИЯТИЯ**

IMPROVEMENT OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO FINANCIAL ANALYSIS OF FIXED ASSETS OF THE ENTERPRISE

Анотація. Удосконалення матеріально-технічної бази є однією з головних умов прогресивного розвитку будь-якого суспільства. Таким чином, на сучасному етапі розвитку економіки все більше уваги приділяється вивченню факторів, що призводять до збереження значної частини застарілого та фізично зношеного інструменту серед існуючого робочого обладнання.

Одним з ключових завдань, з яким стикається економіка, є ефективне використання та відновлення основних засобів. Вирішенню цієї проблеми заважає криза платежів, катастрофічна нестача оборотних коштів та відсутність інвестицій. Крім того, слід зазначити, що внутрішній та зовнішній ринки пропонують достатню кількість необхідних для підприємств машин та обладнання, але для їх придбання не вистачає коштів.

Ключові слова: основні засоби, удосконалення, аналіз, фінансовий аналіз, підприємство.

Аннотация. Совершенствование материально-технической базы является одним из основных условий поступательного развития любого общества. Таким образом, все большее внимание на современном этапе экономического развития уделяется изучению факторов, ведущих к сохранению значительной части устаревших и физически изношенных инструментов среди существующего рабочего оборудования.

Одной из ключевых проблем, стоящих перед экономикой, является эффективное использование и восстановление основных фондов. Решению этой проблемы мешают кризис платежей, катастрофическая нехватка оборотных средств и недостаток инвестиций. Кроме того, следует отметить, что внутренний и внешний рынки предлагают достаточное

количество машин и оборудования, жизненно важных для предприятий, но у них нет средств для их приобретения.

***Ключевые слова:** основные средства, подтвержденный анализ, анализ, финансовый анализ, предприятия.*

***Summary.** Improvement of the material and technical base is one of the main conditions for the progressive development of any society. As such, increasingly more attention at the present stage of economic development is paid to studying the factors leading to the preservation of a significant part of the obsolete and physically worn out tools among the existing work equipment.*

One of the key challenges the economy faces is the efficient use and restoration of fixed assets. The solution to this problem is hampered by the crisis of payments, the catastrophic shortage of working capital, and the lack of investment. Besides, it must be noted that the domestic and foreign markets offer a sufficient amount of machinery and equipment vital for enterprises, but they lack funds to acquire them.

***Key words:** fixed assets, confirmed analysis, analysis, financial analysis, enterprises.*

Постановка проблеми. Слід зазначити зменшення обсягу коштів, виділених на оновлення основних засобів у роки економічних реформ. Це призвело до обмеження їх цілеспрямованого впливу на загальне відтворення матеріально-технічних ресурсів. Це зумовлює необхідність розробки стратегії управління фінансами, яка може забезпечити їх фактичне оновлення та ефективну діяльність.

Аналіз наукових джерел і публікацій. Над даним питанням працювали такі вчені як: О.В. Буторіна, Г.М. Калашнікова, Н.С. Михайленко, Л.С. Мокіна, А.М. Морозова, Е.В. Нікуліна та інші вивчали проблеми вдосконалення підходів управління основних засобів

підприємства. Незважаючи на значну увагу вчених до питань фінансового аналізу основних засобів, у науковій літературі недостатньо робіт, присвячених вивченню ролі основних засобів у системі фінансування підприємства, оптимізації їх структури та оцінці ефективності.

Більшість дослідників концентрують свою увагу на питаннях оцінки структури основних засобів на підприємстві, його впливу на ефективність власного капіталу та фінансовий стан підприємства загалом. Питання розкриття поняття основних засобів, розробка методів оптимізації структури основних засобів, оцінки ефективності їх створення та використання залишаються дискусійними.

Мета статті. Метою роботи є поглиблення теоретичних засад, удосконалення методичних підходів до фінансового аналізу та надання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління основними виробничими засобами підприємств.

Виклад основного матеріалу. Вивчення різних визначень основних засобів підприємства дозволяє відзначити, що основні виробничі активи складають частину основних засобів підприємства, що матеріально відображається на робочому обладнанні, тривалий час зберігає форму, передає частину своєї вартості до вартості продукції і відшкодовується лише після декількох циклів виробництва [2].

Відомо, що досить вагомим є вплив основних засобів на прибутковість за допомогою показників продуктивності та оборотності капіталу, оскільки вони надають достовірні дані про ефективність існуючих основних засобів та нормалізованих оборотних коштів, що відображають стан фінансового управління основними засобами. Слід зазначити, що існуюча система пошуку індексу рентабельності зумовлює таку закономірність: рівень рентабельності залежить від зростання виробництва та зміни розміру основних засобів та нормалізованого оборотного капіталу [7].

У той же час збільшення вартості основних засобів знижує рівень рентабельності. Однак це призводить до неправильних висновків і не відображає реальної картини використання основних засобів на підприємстві. Впровадження нової технології, сучасного обладнання та використання високоякісних матеріалів та сировини - основні моменти підвищення ефективності виробництва.

У свою чергу, це позитивно впливає на рівень рентабельності, і тому зміна величини прибутку та основних засобів не може вважатися єдиним фактором, що впливає на рівень рентабельності. Ці кількісні показники мають своє якісне відображення як прибуток на грошову одиницю від товарної продукції, продуктивності капіталу та обороту. Продуктивність капіталу, товарообіг та прибуток на грошові одиниці товарної продукції безпосередньо впливають на прибутковість і відображають реальну картину ефективності основних засобів, що призводить до підвищення рівня рентабельності [3].

Аналіз змін рівня рентабельності залежно від обсягу основних засобів, а також показників їх ефективного використання призводить до двох характеристик впливу факторів. Розрахунок факторів продуктивності капіталу, обороту та прибутку на одну грошову одиницю товарної продукції дозволяє визначити більш надійний вплив на рівень рентабельності. Ці фактори відображають неефективне використання основних засобів. Як результат, рівень рентабельності залежить в першу чергу від величини продуктивності капіталу на 30-40%, швидкості обігу оборотних коштів та від обсягу прибутку на грошову одиницю товарної продукції на 50-60% [4].

Метод зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод дозволяють використовувати амортизаційні відрахування для капітальних вкладень у більших обсягах, як тільки в кінці першої половини строку корисного використання основних засобів на відміну від прямолінійного

методу. Економіка не кожної країни готова до її широкого використання, оскільки використання кумулятивного методу супроводжується значним зростанням витрат виробництва та зростанням цін.

Відповідно до підходу, амортизація буде відраховуватися з основних засобів пропорційно обсягу продукції на кожну частину обладнання. Якщо обладнання виконує встановлену виробником номінальну потужність, то відповідно амортизацію віднімають із розрахунку 100% від визначеної норми амортизації. Якщо обладнання працює не на повну потужність, то амортизація зменшується на коефіцієнт низької ефективності певної потужності [5]. Цей метод визначення зносу основних засобів буде стимулом для підприємств виробляти продукцію більш високої якості. Компанія заробить більше прибутку і, таким чином, сплатить більше податків державі. Це дозволить уникнути простоїв обладнання та більш точно розрахувати собівартість продукції. Метод дозволить підприємству швидше та точніше нарахувати амортизацію обладнання та накопичити кошти на заміну наявного обладнання новішими агрегатами [1].

Надійність представлених підходів до вдосконалення фінансового аналізу основних засобів підприємства підтверджується тим, що вони є грошовими. У той же час недоліком діючої системи амортизації є те, що нарахована амортизація нараховується лише за рахунок збільшення витрат підприємства та амортизації основних засобів у розмірі нарахованої амортизації. Кошти на запропонованому рахунку зараховуються з кожної товарної операції, тобто якщо продукція підприємства продається, то нараховується сума амортизаційних відрахувань на амортизаційний рахунок. Одним із ключових напрямків вдосконалення фінансового управління основними засобами є збільшення завантаженості підприємств сировиною. Інтегровані формування на основі промислових підприємств за участю банківських структур можуть бути створені для завантаження підприємств та підвищення ефективності основних засобів [8].

У той же час, фінансовий аналіз виявив, що складна ситуація на підприємствах призводить до низької професійної кваліфікації більшості керівників. Структура управління може бути реорганізована для здійснення ефективного фінансового управління підприємством. Особливістю цієї структури управління є включення фінансового менеджера та маркетингового менеджера, який безпосередньо керує готівкою, планує структуру капіталу на підприємстві та діяльність на фінансовому ринку, шукає джерела фінансування виробництва і вивчає альтернативні джерела оновлення основних засобів [6].

Висновки. Робота над статтею, пов'язана з удосконаленням методологічних підходів до фінансового аналізу основних засобів підприємства, дозволила зробити висновок, що недоцільно включати витрати на ремонт у вартість основних засобів, оскільки кількість поточних та капітальних ремонтів безпосередньо залежить від якості основних засобів. Як правило, такі витрати є разовими, вони не змінюють споживчої цінності, а лише утримують їх у порядку, ці витрати слід віднести до виробничих витрат, а витрати на реконструкцію та модернізацію слід віднести до збільшення балансової вартості основних засобів. Аналіз застосування коефіцієнтів зменшення амортизаційних відрахувань у існуючих підходах виявив, що прибуток підприємств штучно збільшувався. У той же час відтворення основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань значно гальмується.

Також, проаналізувавши все вищесказане, пропонуємо такі напрями вдосконалення методики аналізу стану і використання основних засобів: включити в розрахунок показників фондооснащеності і фондоозброєності залишкову вартість основних засобів, а не первісну; в розрахунок показників фондівіддачі - вартість валової продукції, а не виручку; в розрахунок рентабельності використання основних засобів - прибуток до оподаткування, а не чистий прибуток; враховувати при аналізі динаміки

показників (більше двох років) інфляційні процеси, тобто забезпечувати порівнянність по вартісному показнику і їх вплив на фінансову стійкість організації; проводити аналіз складу і структури основних засобів з урахуванням їх життєвого циклу, включаючи коригування фінансових результатів при моральному старіння обладнання, техніки і технології виробництва; використовувати амортизаційну політику для оптимізації оподаткування прибутку, показників ліквідності та платоспроможності, а показник фондвіддачі - для оцінки ефективності інвестиційних вкладень в основні засоби; економічно обґрунтовувати вкладення в основні засоби, забезпечуючи їх необхідними ресурсами, і визначати прогностичні значення впливу результатів впровадження в сфері виробництва і продажі.

Література

1. Ковальчук Н.О., Побіжан Т.А. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10/206.pdf>
2. Чириченко Юрій, Магдич Анатолій Аналіз основних засобів: теоретичні. URL: http://sophus.at.ua/publ/2015_03_27
3. Демиденко С. Л. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності / С. Л. Демиденко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2015. Вип. 27. С. 219-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_28
4. Бондарєва Г., Нагавичко І. П. // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2016. Вип. 2. С. 20-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2016_2_

5. Слободян Н. Г. Аналіз фінансової звітності: управлінський аспект / Н. Г. Слободян, М. В. Безверха, М. В. Пушкарьова // Міжнародний науковий журнал. 2016. № 5(3). С. 67-71.
6. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент капіталу / А.М. Поддєрьогін, І.В. Вівсяна // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. № 1. 2018. С. 136-149.
7. Орошан Т., Кухта К. Дослідження ефективності використання основних засобів. URL: <http://www.agrosvit.info>
8. Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки». URL: <http://econ.vernadskyjournals.in.ua>
9. Ощепков О.П Теоретичні основи дослідження основних засобів підприємства. URL: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/1133>

References

1. Kovalchuk N.O., Pobizhan T.A. Analiz stanu osnovnykh zasobiv na pidpryiemstvakh Ukrainy. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10/206.pdf>
2. Chyrychenko Yurii, Mahdych Anatolii Analiz osnovnykh zasobiv: teoretychni. URL: http://sophus.at.ua/publ/2015_03_27
3. Demydenko S. L. Metodychni pidkhody do stratehichnoho analizu pokaznykiv finansovoi zvitnosti / S. L. Demydenko // Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky. 2015. Vyp. 27. S. 219-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_28
4. Bondarieva H., Nahavychko I. P. // Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauky. 2016. Vyp. 2. S. 20-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2016_2_

5. Slobodian N. H. Analiz finansovoi zvitnosti: upravlinskyi aspekt / N. H. Slobodian, M. V. Bezverkha, M. V. Pushkarova // Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal. 2016. № 5(3). S. 67-71.
6. Poddierohin A.M. Finansovyi menedzhment kapitalu / A.M. Poddierohin, I.V. Vivsiana // Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. № 1. 2018. S. 136-149.
7. Oroshan T., Kukhta K. Doslidzhennia efektyvnosti vykorystannia osnovnykh zasobiv. URL: <http://www.agrosvit.info>
8. Zakharova N.Yu. Finansovyi stan pidpriemstva ta metodyka yoho otsinky». URL: <http://econ.vernadskyjournals.in.ua>
9. Oshchepkov O.P Teoretychni osnovy doslidzhennia osnovnykh zasobiv pidpriemstva. URL: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/1133>